

I

(Lēģislatīvi akti)

DIREKTĪVAS

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA 2014/104/ES

(2014. gada 26. novembris)

par atsevišķiem noteikumiem, kuri valstu tiesībās reglamentē zaudējumu atlīdzināšanas prasības par dalībvalstu un Eiropas Savienības konkurences tiesību pārkāpumiem

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 103. un 114. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc lēģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽¹⁾,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ⁽²⁾,

tā kā:

- (1) Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 101. un 102. pants ir publiskās kārtības normas, un tās būtu efektīvi jāpiemēro visā Savienībā, lai nodrošinātu, ka iekšējā tirgū netiek kropļota konkurence.
- (2) Komisija veic LESD 101. un 102. panta publiski tiesisko izpildi, izmantojot pilnvaras, kas paredzētas Padomes Regulā (EK) Nr. 1/2003 ⁽³⁾. 2009. gada 1. decembrī stājoties spēkā Lisabonas līgumam, Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81. un 82. pants kļuva par LESD 101. un 102. pantu, un tie pēc būtības ir palikuši identiski. Publiski tiesisko izpildi veic arī valstu konkurences iestādes, kuras var pieņemt Regulas (EK) Nr. 1/2003 5. pantā uzskaitītos lēmumus. Saskaņā ar minēto regulu dalībvalstīm vajadzētu spēt izraudzīties administratīvās un tiesu iestādes, kas sabiedrības interesēs piemēro LESD 101. un 102. pantu un pilda dažādās funkcijas, kas ar minēto regulu piešķirtas konkurences iestādēm.
- (3) LESD 101. un 102. pants ir ar tiešu iedarbību personu attiecībās un attiecīgajām personām rada tiesības un pienākumus, kuru ievērošana valstu tiesām ir jāaizsargā. Tādējādi valstu tiesām ir tikpat būtiska loma konkurences noteikumu piemērošanā (privāttiesiskā izpilde). Izšķirot strīdus starp privātpersonām, tās aizstāv subjektīvās tiesības saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, piemēram, piešķirot zaudējumu atlīdzinājumu pārkāpumu rezultātā cietušajām personām. Lai LESD 101. un 102. pantam nodrošinātu pilnvērtīgu iedarbību un jo īpaši nodrošinātu tajos noteikto aizliegumu praktisko iedarbību, ikviens – neatkarīgi no tā, vai runa ir par personu, tostarp

⁽¹⁾ OV C 67, 6.3.2014., 83. lpp.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta 2014. gada 17. aprīļa nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta) un Padomes 2014. gada 10. novembra lēmums.

⁽³⁾ Padomes Regula (EK) Nr. 1/2003 (2002. gada 16. decembris) par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā (OV L 1, 4.1.2003., 1. lpp.).

patērētājiem un uzņēmumiem, vai par publisku iestādi, – var valstu tiesās prasīt atlīdzinājumu par kaitējumu, ko radījis minēto noteikumu pārkāpums. Savienības tiesību aktos paredzētās tiesības uz atlīdzinājumu ir vienlīdz spēcīgā gadījumos, kad LESD 101. un 102. pantu pārkāpj publiski uzņēmumi un uzņēmumi, kuriem dalībvalstis ir piešķirušas īpašas vai ekskluzīvas tiesības LESD 106. panta nozīmē.

- (4) Savienības tiesību aktos nostiprinātās tiesības uz atlīdzinājumu par kaitējumu, ko rada Savienības un valsts konkurences tiesību aktu pārkāpumi, prasa, lai ikvienai dalībvalstij būtu procesuālie noteikumi, kuri nodrošina šo tiesību efektīvu īstenošanu. Nepieciešamība pēc efektīviem procesuāliem tiesību aizsardzības līdzekļiem izriet arī no tiesībām uz efektīvu tiesisko aizsardzību, kā noteikts Līguma par Eiropas Savienību (LES) 19. panta 1. punkta otrajā daļā un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta pirmajā daļā. Dalībvalstīm būtu jānodrošina efektīva tiesiskā aizsardzība jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesību akti.
- (5) Zaudējumu atlīdzināšanas prasības ir tikai viens no efektīvas privāttiesiskās izpildes sistēmas elementiem konkurences tiesību aktu pārkāpumu gadījumos, ko papildina citas tiesiskās aizsardzības iespējas, piemēram, strīda izšķiršana vienošanās ceļā un publiski tiesiski lēmumi par izpildi, kuri rosina puses sniegt atlīdzinājumu.
- (6) Lai garantētu efektīvu privāttiesisko izpildi civiltiesiskām prasībām un efektīvu publiski tiesisko īstenošanu no konkurences iestāžu puses, abiem šiem mehānismiem ir jābūt mijiedarbībā, tādējādi nodrošinot konkurences noteikumu maksimālu efektivitāti. Saskaņotā veidā ir jāregulē abu tiesību izpildes veidu koordinācija, piemēram, saistībā ar kārtību, kādā ir pieejami konkurences iestāžu rīcībā esošie dokumenti. Šāda koordinācija Savienības līmenī arī novērsīs piemērojamo noteikumu atšķirības, kuras varētu apdraudēt iekšējā tirgus pienācīgu darbību.
- (7) Saskaņā ar LESD 26. panta 2. punktu iekšējais tirgus aptver telpu bez iekšējām robežām, kurā ir nodrošināta preču, personu, pakalpojumu un kapitāla brīva aprīte. Dalībvalstu noteikumi, kuri reglamentē prasības par Savienības vai valstu konkurences tiesību pārkāpumu radītu zaudējumu atlīdzināšanu, ievērojami atšķiras. Šādas atšķirības rada nenoteiktību saistībā ar nosacījumiem, saskaņā ar kuriem cietušās personas var īstenot no LESD izrietošās tiesības uz atlīdzinājumu, un ietekmē šo tiesību materiālo efektivitāti. Tā kā cietušās personas zaudējumu atlīdzināšanas pieprasīšanai bieži izvēlas tās dalībvalsts tiesu, kur cietušās personas veic uzņēmējdarbību, atšķirības valstu noteikumos rada nevienlīdzīgus apstākļus saistībā ar prasībām par zaudējumu atlīdzināšanu un var ietekmēt konkurenci tirgos, kuros darbojas minētās cietušās personas, kā arī pārkāpumu izdarījušie uzņēmumi.
- (8) Uz uzņēmumiem, kuri veic uzņēmējdarbību un darbojas dažādās dalībvalstīs, attiecas atšķirīgi procesuālie noteikumi, kas būtiski ietekmē to, kādā mērā uzņēmumus var saukt pie atbildības par konkurences tiesību aktu pārkāpumiem. Šī nevienādā Savienības tiesību aktos nostiprināto tiesību uz atlīdzinājumu izpilde var ne vien radīt konkurences priekšrocības dažiem uzņēmumiem, kuri pārkāpuši LESD 101. vai 102. pantu, bet var arī mazināt stimulu izmantot tiesības veikt uzņēmējdarbību un nodrošināt preces un pakalpojumus dalībvalstīs, kurās tiesības uz atlīdzinājumu tiek izpildītas efektīvāk. Tā kā dalībvalstīs piemērojamo atbildības režīmu atšķirības var negatīvi ietekmēt gan konkurenci, gan iekšējā tirgus pienācīgu darbību, ir lietderīgi šīs direktīvas pamatā likt duālu juridisko pamatu – LESD 103. un 114. pantu.
- (9) Paturot prātā, ka lielā apmērā izdarītiem konkurences tiesību pārkāpumiem bieži piemīt pārrobežu elements, ir jānodrošina vienlīdzīgāki konkurences apstākļi uzņēmumiem, kuri darbojas iekšējā tirgū, un jāuzlabo patērētāju iespējas īstenot tiesības, kas izriet no iekšējā tirgus. Ir lietderīgi palielināt juridisko noteiktību un samazināt atšķirības starp dalībvalstīm saistībā ar valstu noteikumiem, kuri reglamentē zaudējumu atlīdzināšanas prasības gan par Savienības konkurences tiesību aktu, gan par valstu konkurences tiesību aktu pārkāpumiem, ja tos piemēro paralēli Savienības konkurences tiesību aktiem. Minēto noteikumu tuvināšana arī palīdzēs novērst lielāku atšķirību rašanos starp dalībvalstu noteikumiem, kuri reglamentē prasības par zaudējumu atlīdzināšanu konkurences lietās.
- (10) Regulas (EK) Nr. 1/2003 3. panta 1. punktā ir paredzēts: “ja dalībvalstu konkurences iestādes vai valstu tiesas piemēro valsts konkurences tiesību aktus attiecībā uz līgumiem, uzņēmumu apvienību lēmumiem vai saskaņotām darbībām [LESD 101. panta 1. punkta] nozīmē, kas minētā noteikuma nozīmē var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, tās attiecībā uz šādiem līgumiem, lēmumiem vai saskaņotām darbībām piemēro arī [LESD 101]. pantu. Dalībvalstu konkurences iestādēm vai valstu tiesām piemērojot valsts konkurences tiesību aktus jebkurai ļaunprātīgai izmantošanai, kas aizliegta ar [LESD 102]. pantu, tās arī piemēro [LESD 102]. pantu.” Lai nodrošinātu iekšējā tirgus pienācīgu darbību un lielāku juridisko noteiktību un vienlīdzīgākus konkurences apstākļus uzņēmumiem un patērētājiem, ir lietderīgi šīs direktīvas darbības jomā ietvert prasības par zaudējumu atlīdzināšanu, pamatojoties uz valstu konkurences tiesību aktu pārkāpumiem, ja šos aktus piemēro, ievērojot Regulas (EK) Nr. 1/2003 3. panta 1. punktu. Ja piemērotu atšķirīgus civiltiesiskās atbildības noteikumus par LESD 101. vai 102. panta pārkāpumiem un par to valsts konkurences tiesību aktu pārkāpumiem, kuri tajās pašās lietās jāpiemēro paralēli Savienības konkurences tiesību aktiem, tas negatīvi ietekmētu prasītāju pozīciju tajā pašā lietā

un viņu prasījumu tvērumu un tiktu radīti šķēršļi iekšējā tirgus pienācīgai darbībai. Šai direktīvai nebūtu jāietekmē zaudējumu atlīdzināšanas prasības par tādiem valsts konkurences tiesību aktu pārkāpumiem, kas neietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm LESD 101. vai 102. panta nozīmē.

- (11) Nepastāvot Savienības tiesību aktiem, prasības par zaudējumu atlīdzināšanu reglamentē dalībvalstu noteikumi un procedūras. Eiropas Savienības Tiesas (Tiesa) judikatūrā ir noteikts, ka ikviena persona var prasīt atlīdzinājumu par nodarīto kaitējumu gadījumos, kad pastāv cēloņsakarība starp šo kaitējumu un konkurences tiesību pārkāpumu. Visos valstu noteikumos, kuri reglamentē to, kā tiek īstenotas tiesības uz atlīdzinājumu par LESD 101. vai 102. panta pārkāpuma dēļ nodarītu kaitējumu, tostarp noteikumos par šajā direktīvā neaplūkoti aspektiem, piemēram, par cēloņsakarību starp pārkāpumu un kaitējumu, jābūt ievērotiem efektivitātes un līdzvērtīguma principiem. Tas nozīmē, ka minētajiem noteikumiem nevajadzētu būt formulētiem vai piemērotiem tā, ka LESD garantēto tiesību uz atlīdzinājumu īstenošana ir pārmērīgi apgrūtināta vai praktiski neiespējama, vai mazāk labvēlīgā veidā nekā noteikumi, kas piemērojami līdzīgām valstī celtām prasībām. Ja dalībvalstu tiesību aktos ir paredzēti citi zaudējumu atlīdzināšanas nosacījumi, tādi kā attiecināmība, pienācīgums vai vainojamība, dalībvalstīm vajadzētu spēt saglabāt šos nosacījumus, ciktāl tie atbilst Tiesas judikatūrai, efektivitātes un līdzvērtīguma principam un šai direktīvai.
- (12) Ar šo direktīvu no jauna tiek apliecināts *acquis communautaire* par tiesībām uz Savienības konkurences tiesību aktu pārkāpumu radīta kaitējuma atlīdzināšanu, īpaši par statusu, kas dod tiesības celt prasību, un par zaudējumu definīciju, kā noteikts Tiesas judikatūrā, un tā neskar šā *acquis* turpmāko attīstību. Ikviens, kam pārkāpuma rezultātā ir nodarīts kaitējums, var prasīt atlīdzinājumu par faktiskajiem zaudējumiem (*damnum emergens*), nesāņemtiem ieguvumiem (negūto peļņu jeb *lucrum cessans*), kā arī procentu maksājumus neatkarīgi no tā, vai valstu noteikumos šīs kategorijas ir noteiktas atsevišķi vai kopā. Procentu maksājums ir atlīdzinājuma būtiska sastāvdaļa, lai atlīdzinātu radušos zaudējumu, ņemot vērā pagājušo laiku, un tiem būtu jāpienākas no dienas, kad kaitējums radies, līdz dienai, kad samaksāts atlīdzinājums, neskarot to, vai saskaņā ar valsts tiesību aktiem šādi procenti ir kvalificēti kā procenti atlīdzinājuma vai nokavējuma nozīmē, un arī to, vai pagājušais laiks tiek ņemts vērā kā atsevišķa kategorija (procentu maksājums) vai kā faktisko zaudējumu vai negūtās peļņas sastāvdaļa. Dalībvalstu pienākums ir izstrādāt noteikumus, kurus piemēro minētajam mērķim.
- (13) Tiesības uz atlīdzinājumu tiek atzītas ikvienai fiziskai vai juridiskai personai – patērētājiem, uzņēmumiem un publiskajām iestādēm – neatkarīgi no tā, vai pastāv tiešas līgumattiecības ar pārkāpumu izdarījušo uzņēmumu un vai konkurences iestāde iepriekš ir konstatējusi pārkāpumu. Šai direktīvai nevajadzētu dalībvalstīm izvirzīt prasību ieviest kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānismus LESD 101. un 102. panta izpildei. Neskarot atlīdzinājumu par iespēju zudumu, pilnīgam atlīdzinājumam saskaņā ar šo direktīvu nevajadzētu novest pie pārmērīgi liela atlīdzinājuma vai nu ar sodīšanas nolūkā piemērotiem, daudzkārsiem, vai citiem zaudējumu atlīdzināšanas veidiem.
- (14) Zaudējumu atlīdzināšanas prasībās par Savienības vai valsts konkurences tiesību aktu pārkāpumiem parasti ir nepieciešama sarežģīta fakto un ekonomiskā analīze. Pierādījumi, kas ir vajadzīgi, lai pierādītu zaudējumu atlīdzināšanas prasījumu, bieži vien ir tikai un vienīgi pretējās puses vai trešo personu rīcībā un prasītājiem nav zināmi vai nav pieejami pietiekamā apmērā. Šādos apstākļos stingras juridiskās prasības prasītājiem sīki apliecināt visus lietas faktus jau tiesvedības sākumā un iesniegt precīzi noteiktus apliecinājumus pierādījumus var nepamatoti traucēt LESD garantēto tiesību uz atlīdzinājumu efektīvai īstenošanai.
- (15) Pierādījumi ir svarīgs elements, lai celtu zaudējumu atlīdzināšanas prasības par Savienības vai valsts konkurences tiesību aktu pārkāpumiem. Tomēr, tā kā tiesvedībai konkurences tiesību jomā ir raksturīga informācijas asimetrija, ir lietderīgi nodrošināt, ka prasītājiem ir tiesības panākt, lai tiktu izprasīti pierādījumi, kuri ir būtiski to prasījumam, neliekot tiem precizēt konkrētās pierādījumu vienības. Lai nodrošinātu pušu procesuālo tiesību vienlīdzību, minētajiem līdzekļiem zaudējumu atlīdzināšanas prasībās vajadzētu būt pieejamiem arī atbildētājiem, dodot iespēju tiem lūgt, lai minētie prasītāji atklāj pierādījumus. Valstu tiesām vajadzētu arī spēt izprasīt pierādījumus no trešām personām, tostarp publiskām iestādēm. Ja valsts tiesa vēlas izprasīt pierādījumus no Komisijas, ir piemērojams Savienības un dalībvalstu lojālas sadarbības princips, kas minēts LES 4. panta 3. punktā, un Regulas (EK) Nr. 1/2003 15. panta 1. punkts par pieprasījumiem sniegt informāciju. Ja valstu tiesas izprasa pierādījumus no publiskas iestādes, piemēro tiesiskās un administratīvās sadarbības principus saskaņā ar Savienības vai valsts tiesību aktiem.

- (16) Valsts tiesām vajadzētu spēt, piemērojot to stingru kontroli, jo īpaši attiecībā uz izprasišanas pasākuma nepieciešamību un samērīgumu, pēc puses lūguma izprasīt konkrētus pierādījumus vai pierādījumu kategorijas. No samērīguma prasības izriet, ka pierādījumu izprasišanas rīkojumu var izmantot tikai tad, kad prasītājs, pamatojoties uz minētajam prasītājam pamatoti pieejamiem faktiem, ir sniedzis ticamu pamatojumu tam, ka prasītājam ir nodarīts kaitējums, ko izraisījis atbildētājs. Ja pierādījumu izprasišanas lūguma mērķis ir iegūt kādu pierādījumu kategoriju, minētā kategorija būtu identificējama pēc tādām to veidojošo elementu kopīgajām iezīmēm kā to dokumentu raksturs, priekšmets vai saturs, kuru izprasišana tiek lūgta, laiks, kurā tie bijuši sastādīti, vai citiem kritērijiem ar noteikumu, ka attiecīgajā kategorijā ietilpstošie pierādījumi ir būtiski šīs direktīvas nozīmē. Šādas kategorijas būtu jādefinē pēc iespējas precīzāk un šaurāk uz pamatoti pieejamu faktu pamata.
- (17) Ja valsts tiesa kādā dalībvalstī lūdz, lai citas dalībvalsts kompetentā tiesa iegūst pierādījumus, vai lūdz minēto pierādījumu tiešu iegūšanu citā dalībvalstī, piemēro noteikumus, kas paredzēti Padomes Regulā (EK) Nr. 1206/2001⁽¹⁾.
- (18) Kaut arī būtiskajiem pierādījumiem, kuri satur komercnoslēpumus vai citādi konfidenciālu informāciju, principā vajadzētu būt pieejamiem prasībās par zaudējumu atlīdzināšanu, šāda konfidenciāla informācija ir atbilstīgi jāaizsargā. Tādēļ valstu tiesu rīcībā vajadzētu būt pasākumu kopumam, lai šādu konfidenciālu informāciju aizsargātu no tās atklāšanas tiesvedības laikā. Minētie pasākumi varētu būt dokumentu konfidenciālo daļu rediģēšana, slēgtu tiesas sēžu organizēšana, rīkojumi, ar ko ierobežo to personu loku, kurām ir tiesības iepazīties ar pierādījumiem, un rīkojumi ekspertiem sagatavot konspektīvus vai citādā ziņā nekonfidenciālus informācijas kopsavilkumus. Pasākumiem, ar kuriem aizsargā komercnoslēpumus un citu konfidenciālu informāciju, tomēr nevajadzētu radīt šķēršļus īstenot tiesības uz atlīdzinājumu.
- (19) Šī direktīva neietekmē ne dalībvalstu tiesību aktos paredzēto iespēju pārsūdzēt pierādījumu izprasišanas rīkojumus, ne nosacījumus, saskaņā ar kuriem šādu pārsūdzību var veikt.
- (20) Ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1049/2001⁽²⁾ reglamentē publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem, un tās mērķis ir pēc iespējas pilnīgāk nodrošināt sabiedrības tiesības piekļūt minēto iestāžu dokumentiem. Tomēr uz minētajām tiesībām attiecas daži ierobežojumi, kuri balstīti uz publisku vai privāto interešu apsvērumiem. No tā izriet, ka minētās regulas 4. pantā noteiktā izņēmumu sistēma ir balstīta uz to, lai tiktu sabalansētas savstarpēji pretējas intereses konkrētā situācijā, proti, tās intereses, kurām dokumentu atklāšana būtu labvēlīga, un tās, kuras ar minēto atklāšanu tiktu apdraudētas. Šai direktīvai nevajadzētu skart šādus noteikumus un praksi saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1049/2001.
- (21) Lai Komisija un valstu konkurences iestādes varētu efektīvi un konsekventi piemērot LESD 101. un 102. pantu, visā Savienībā ir jābūt kopējai pieejai attiecībā uz to pierādījumu atklāšanu, kuri ir iekļauti konkurences iestādes lietas materiālos. Pierādījumu atklāšana nedrīkstētu nepamatoti mazināt konkurences iestādes veiktās konkurences tiesību aktu izpildes efektivitāti. Šī direktīva neattiecas uz konkurences iestāžu iekšējo dokumentu vai konkurences iestāžu savstarpējās sarakstes atklāšanu.
- (22) Lai nodrošinātu to, ka tiesības uz atlīdzinājumu tiek efektīvi aizsargātas, nav nepieciešams prasītājam atklāt jebkuru dokumentu, kas saistīts ar LESD 101. vai 102. pantā noteikto procedūru, tikai tāpēc, ka prasītājs plāno celt prasību par zaudējumu atlīdzināšanu, jo ir ļoti maz ticams, ka prasību par zaudējumu atlīdzināšanu būs nepieciešams pamatot ar visiem pierādījumiem, kas atrodas ar minēto procedūru saistītās lietas materiālos.
- (23) Noteikums ievērot samērīgumu būtu rūpīgi jāizvērtē, ja pierādījumu atklāšana rada risku, ka, norādot, kādi dokumenti veido lietas materiālus, varētu tikt izjaukta konkurences iestādes izmeklēšanas stratēģija vai negatīvi ietekmēta uzņēmumu sadarbība ar konkurences iestādēm. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš tam, lai nepieļautu "informācijas maksšķerēšanu" – nekonkretizētu vai pārlietu plašu tādas informācijas meklēšanu, par kuru maz ticams, ka tā ir būtiska procedūrā iesaistītajām pusēm. Tādēļ pierādījumu izprasišanas lūgums nebūtu uzskatāms par samērīgu, ja tiek prasīts vispārēji atklāt dokumentus, kuri atrodas konkurences iestādes materiālos un attiecas uz noteiktu lietu, vai vispārēji atklāt dokumentus, kurus kāda puse iesniegusi konkrētas lietas kontekstā. Šādi plaši formulēti pierādījumu izprasišanas lūgumi nebūtu saderīgi arī ar pieprasītāja pienākumu pēc iespējas precīzāk un šaurāk norādīt pierādījumu elementus vai pierādījumu kategorijas.

(1) Padomes Regula (EK) Nr. 1206/2001 (2001. gada 28. maijs) par sadarbību starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās un komercietās (OV L 174, 27.6.2001., 1. lpp.).

(2) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1049/2001 (2001. gada 30. maijs) par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem (OV L 145, 31.5.2001., 43. lpp.).

- (24) Kad tiesa izprasa jebkāda veida pierādījumus, izņemot saskaņā ar iecietības programmu sniegtas liecības un izlīguma iesniegumus, šī direktīva neietekmē tiesas pilnvaras izvērtēt saskaņā ar Savienības vai valstu tiesību aktiem to, cik būtiska ir efektīva publiski tiesiskā konkurences tiesību aktu izpilde.
- (25) Izņēmums saistībā ar pierādījumu izprasišanu būtu jāattiecina uz tādu izprasišanu, kas nepamatoti traucētu izmeklēšanu, kuru konkurences iestāde turpina veikt saistībā ar Savienības vai valsts konkurences tiesību aktu pārkāpumu. Tādēļ informācija, kuru konkurences iestāde sagatavojsi procedūrā par Savienības vai valsts konkurences tiesību aktu izpildi un nosūtījusi minētās procedūras pusēm (piemēram, iebildumu paziņojums) vai kuru sagatavojsi tās dalībnieks (piemēram, atbildes uz konkurences iestādes informācijas pieprasījumiem, liecinieku liecības), prasībās par zaudējumu atlīdzināšanu būtu atklājama tikai pēc tam, kad konkurences iestāde ir slēgusi procedūru, piemēram, pieņemot lēmumu saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1/2003 5. pantu vai III nodaļu, kas nav lēmumi par pagaidu pasākumiem.
- (26) Iecietības programmas un izlīguma procedūras ir svarīgi rīki Savienības konkurences tiesību aktu publiski tiesiskajai īstenošanai, jo tie veicina konkurences tiesību aktu nopietnāko pārkāpumu atklāšanu, efektīvu saukšanu pie atbildības un sodu piemērošanu. Turklāt, tā kā kartelju lietās daudzi konkurences iestāžu lēmumi ir balstīti uz iecietības piemērošanu un zaudējumu atlīdzināšanas prasības ar karteljiem saistītās lietās parasti ir minētajiem lēmumiem sekojošas prasības, iecietības programmām arī ir svarīga nozīme saistībā ar efektīvām prasībām par zaudējumu atlīdzināšanu kartelju lietās. Uzņēmumus sadarboties ar konkurences iestādēm saskaņā ar iecietības programmām un izlīguma procedūrām šajā kontekstā varētu atturēt tas, ja tiktu atklātas pašapsūdzības liecības, piemēram, saskaņā ar iecietības programmu sniegtas liecības un izlīguma iesniegumi, kuras iesniedz tikai nolūkā sadarboties ar konkurences iestādēm. Šāda atklāšana radītu risku, ka uzņēmumi vai to vadības pārstāvji, kas sadarbojas, var tikt pakļauti civiltiesiskai vai krimināltiesiskai atbildībai sliktākos apstākļos nekā līdzpārkāpēji, kuri nesadarbojas ar konkurences iestādēm. Lai nodrošinātu uzņēmumu gatavību arī turpmāk brīvprātīgi vērsties pie konkurences iestādēm ar liecībām, ko sniedz saskaņā ar iecietības programmām vai izlīguma iesniegumiem, uz šādiem dokumentiem nebūtu jāattiecina pierādījumu izprasišana. Minētajam izņēmumam vajadzētu attiekties arī uz saskaņā ar iecietības programmu sniegtas liecības vai izlīguma iesnieguma tiešiem citātiem, kas iekļauti citos dokumentos. Minētajiem ierobežojumiem nebūtu jāliedz konkurences iestādēm publicēt savus lēmumus saskaņā ar piemērojamiem Savienības vai valsts tiesību aktiem. Lai nodrošinātu, ka minētais atbrīvojums nepamatoti netraucē cietušajām personām izmantot tiesības uz atlīdzinājumu, tas būtu jāattiecina tikai uz minētajām brīvprātīgajām un saskaņā ar iecietības programmu sniegtajām pašapsūdzības liecībām un izlīguma iesniegumiem.
- (27) Ar šajā direktīvā paredzētajiem noteikumiem par to dokumentu izprasišanu, kas nav liecības saskaņā ar iecietības programmu un izlīguma iesniegumi, nodrošina, ka cietušajām personām tomēr ir pietiekami daudz citu iespēju iegūt pieeju būtiskajiem pierādījumiem, kas tām nepieciešami, lai sagatavotu savas prasības par zaudējumu atlīdzināšanu. Balstoties uz prasītāja lūgumu, valstu tiesām vajadzētu spēt pašām piekļūt tiem dokumentiem, par kuriem atsaucas uz izņēmumu, lai pārliecinātos, vai to saturs nepārsniedz šajā direktīvā noteikto saskaņā ar iecietības programmu sniegto liecību un izlīguma iesniegumu definīciju. Jebkura satura daļa, uz ko minētās definīcijas neattiecas, būtu atklājama, ievērojot attiecīgos nosacījumus.
- (28) Valstu tiesām vajadzētu spēt jebkurā laikā saistībā ar prasību par zaudējumu atlīdzināšanu izprasīt pierādījumus, kas pastāv neatkarīgi no konkurences iestādes procedūras ("iepriekšpastāvējusi informācija").
- (29) No konkurences iestādes pierādījumi būtu jāizprasa tikai tad, ja tos pamatoti nevar iegūt no citas puses vai trešās personas.
- (30) Ievērojot Regulas (EK) Nr. 1/2003 15. panta 3. punktu konkurences iestādes pēc savas iniciatīvas valstu tiesām var iesniegt rakstiskus apsvērumus par jautājumiem saistībā ar LESD 101. vai 102. panta piemērošanu. Lai saglabātu ieguldījumu, kas minēto pantu piemērošanā panākts ar publiski tiesisko īstenošanu, konkurences iestādēm būtu tāpat jāspēj pēc savas iniciatīvas iesniegt savus apsvērumus valsts tiesai, lai varētu novērtēt iestādes lietas materiālos iekļauto pierādījumu atklāšanas samērīgumu, ņemot vērā ietekmi, kas tādai atklāšanai būtu uz konkurences tiesību aktu publiski tiesiskās izpildes efektivitāti. Dalībvalstīm būtu jāspēj izveidot sistēmu, ar ko konkurences iestāde tiek informēta par informācijas izprasišanas lūgumiem, ja persona, kura lūdz izprasišanu, vai persona, no kuras lūdz izprasīt informāciju, ir iesaistīta šīs konkurences iestādes izmeklēšanā attiecībā uz iespējamo pārkāpumu, neskarot valsts tiesību aktus, kuros ir paredzēta *ex parte* procedūra.

- (31) Ikvienai fiziskai vai juridiskai personai, kura iegūst pierādījumus, piekļūstot konkurences iestādes lietas materiāliem, vajadzētu spēt izmantot minētos pierādījumus zaudējumu atlīdzināšanas prasībā, kurā tā ir viena no pusēm. Šādi izmantošanai vajadzētu būt atļautai arī jebkurai fiziskajai vai juridiskajai personai, kura ir minētās puses tiesību un pienākumu pārņēmēja, tostarp pārņemot tās prasījumu. Ja pierādījumus ir ieguvusi juridiskā persona, kas ir tādas uzņēmumu grupas locekle, kuru LESD 101. un 102. panta piemērošanas nolūkā uzskata par vienu uzņēmumu, minētos pierādījumus vajadzētu spēt izmantot arī citām juridiskajām personām, kuras pieder tam pašam uzņēmumam.
- (32) Tomēr tāda pierādījuma izmantošanai, kas iegūts, izmantojot piekļuvi konkurences iestādes lietas materiāliem, nebūtu nepamatoti jāmazina konkurences iestādes veiktās konkurences tiesību aktu izpildes efektivitāte. Lai nodrošinātu, ka netiek mazināta ietekme šajā direktīvā noteiktajiem pierādījumu atklāšanas ierobežojumiem, tādu 24. un 25. apsvērumā minētu pierādījumu veidu izmantošana, kuri iegūti, izmantojot vienīgi piekļuvi konkurences iestādes lietas materiāliem, būtu jāierobežo tādos pašos apstākļos. Ierobežošanai būtu jāizpaužas vai nu kā attiecīgo pierādījumu nepieļaujamībai zaudējumu atlīdzināšanas prasībās, vai kā jebkādi citai aizsardzībai saskaņā ar piemērojamiem valsts tiesību aktiem, kas spēj nodrošināt, ka pilnībā tiek ievēroti ierobežojumi minēto pierādījumu veidu izmantošanai. Turklāt pierādījumiem, kas iegūti no konkurences iestādes, nevajadzētu kļūt par tirgošanās priekšmetu. Tādēļ iespējai izmantot pierādījumus, kuri iegūti, izmantojot vienīgi piekļuvi konkurences iestādes lietas materiāliem, būtu jāattiecas vienīgi uz fizisko vai juridisko personu, kurai sākotnēji tika piešķirta piekļuve, un tās tiesību pārņēmējiem. Tomēr minētais ierobežojums, kas paredzēts, lai izvairītos no pierādījumu kļūšanas par tirgošanās priekšmetu, neliedz valsts tiesai izprasīt minētos pierādījumus saskaņā ar šīs direktīvas nosacījumiem.
- (33) Tas, ka ir izvirzīts zaudējumu atlīdzināšanas prasījums vai ka konkurences iestāde ir sākusi izmeklēšanu, rada risku, ka attiecīgās personas varētu iznīcināt vai slēpt pierādījumus, kas būtu lietderīgi cietušajai personai, lai pamatotu zaudējumu atlīdzināšanas prasījumu. Lai novērstu būtisku pierādījumu iznīcināšanu un nodrošinātu, ka tiek ievēroti tiesas rīkojumi par informācijas izprasīšanu, valstu tiesām vajadzētu būt iespējai piemērot pietiekami atturošas sankcijas. Attiecībā uz tiesvedības pusēm – iespēja izdarīt nelabvēlīgus secinājumus tiesvedībā par zaudējumu atlīdzināšanu var būt īpaši iedarbīga sankcija un var palīdzēt novērst tiesvedības ieilgšanu. Vajadzētu būt iespējai piemērot sankcijas arī tad, ja netiek pildīts konfidencialas informācijas aizsardzības pienākums, un par izprasīšanas ceļā iegūtas informācijas ļaunprātīgu izmantošanu. Līdzīgā kārtā vajadzētu būt pieejamām sankcijām tad, ja informācija, kas iegūta, izmantojot piekļuvi konkurences iestādes lietas materiāliem, tiek ļaunprātīgi izmantota zaudējumu atlīdzināšanas prasībā.
- (34) Nodrošinot to, lai Komisija un valstu konkurences iestādes varētu efektīvi un konsekventi piemērot LESD 101. un 102. pantu, visā Savienībā ir vajadzīga kopēja pieeja tam, kā valstu konkurences iestāžu galīgie nolēmumi par pārkāpumu ietekmē turpmākās zaudējumu atlīdzināšanas prasības. Šādi lēmumi tiek pieņemti tikai pēc tam, kad Komisija ir informēta par paredzēto lēmumu vai, ja nav lēmuma, par jebkādu citu dokumentu, kurā ir norādīta iecerētā rīcības gaita, ievērojot Regulas (EK) Nr. 1/2003 11. panta 4. punktu, un ja Komisija nav atbrīvojusi valsts konkurences iestādi no tās kompetences, uzsākot procedūru saskaņā ar minētās regulas 11. panta 6. punktu. Komisijai būtu jānodrošina Savienības konkurences tiesību aktu konsekventa piemērošana, sniedzot gan divpusēji, gan Eiropas Konkurences iestāžu tīkla satvarā ieteikumus valstu konkurences iestādēm. Lai palielinātu juridisko noteiktību, novērstu LESD 101. un 102. panta nekonsekventu piemērošanu, palielinātu zaudējumu atlīdzināšanas prasību efektivitāti un procesuālo ekonomiju un veicinātu iekšējā tirgus darbību uzņēmumu un patērētāju labā, turpmākajās prasībās par zaudējumu atlīdzināšanu nevajadzētu vēlreiz apstrīdēt valsts konkurences iestādes vai pārsūdzības tiesas galīgajā lēmumā ietvertu konstatējumu par LESD 101. vai 102. panta pārkāpumu. Tādēļ šāds konstatējums būtu uzskatāms par neapgāzami pierādītu zaudējumu atlīdzināšanas prasībās, kas saistībā ar minēto pārkāpumu celta valsts konkurences iestādes vai pārsūdzības tiesas dalībvalstī. Tomēr attiecīgā konstatējuma spēkam būtu jāattiecas tikai uz pārkāpuma raksturu un tā materiālo, personas, laika un teritoriālo darbības jomu, kā to noteikusi konkurences iestāde vai pārsūdzības tiesa, īstenojot savu jurisdikciju. Ja lēmumā konstatēts, ka valsts konkurences tiesību akti ir pārkāpti gadījumos, kad vienā un tajā pašā lietā paralēli piemēro Savienības un valsts konkurences tiesību aktus, minētais pārkāpums arī būtu jāuzskata par neapgāzami pierādītu.
- (35) Ja zaudējumu atlīdzināšanas prasība ir celta dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kuras valsts konkurences iestāde vai pārsūdzības tiesa konstatējusi LESD 101. vai 102. panta pārkāpumu, uz ko attiecas prasība, tad minēto konstatējumu, kas iekļauts valsts konkurences iestādes vai pārsūdzības tiesas galīgajā lēmumā, būtu jāļauj iesniegt valsts tiesā vismaz kā pirmšķietamu pierādījumu tam, ka ir noticis konkurences tiesību aktu pārkāpums. Vajadzības gadījumā konstatējumu var izvērtēt kopā ar citiem pušu iesniegtajiem materiāliem. Iedarbība, kas piemīt valstu konkurences iestāžu lēmumiem un pārsūdzības tiesu nolēmumiem, ar kuriem konstatē konkurences noteikumu pārkāpumu, neskar valstu tiesu tiesības un pienākumus saskaņā ar LESD 267. pantu.

- (36) Valstu noteikumi par noilguma termiņu sākumu, ilgumu, apturēšanu vai pārtraukšanu nedrīkstētu būt tādi, kas nepamatoti kavē zaudējumu atlīdzināšanas prasību celšanu. Tas ir īpaši svarīgi attiecībā uz prasībām, kuras pamatojas uz konkurences iestādes vai pārsūdzības tiesas konstatējumu par pārkāpumu. Tādēļ vajadzētu būt iespējai pēc konkurences iestādes procedūras celt zaudējumu atlīdzināšanas prasību, kuras mērķis ir valsts un Savienības konkurences tiesību akta izpilde. Noilguma termiņu nevajadzētu sākt skaitīt, pirms pārkāpums nav beidzies un pirms prasītājs zina vai var pamatoti uzskatīt, ka viņš zina par rīcību, kas ir pārkāpuma priekšmets, to, ka pārkāpuma rezultātā prasītājam ir nodarīts kaitējums, un pārkāpēja identitāti. Būtu jāļauj dalībvalstīm saglabāt vai ieviest absolūtus noilguma termiņus, kas ir parasti piemērojami, ar noteikumu, ka tādu absolūtu noilguma termiņu ilgums nepadara par praktiski neiespējamu īstenot tiesības uz pilnīgu atlīdzinājumu vai to pārmērīgi neapgrūtina.
- (37) Ja vairāki uzņēmumi kopīgi pārkāpj konkurences noteikumus, kā tas ir karteļa gadījumā, ir lietderīgi paredzēt, ka minētie līdzpārkāpēji ir solidāri atbildīgi par visu pārkāpuma nodarīto kaitējumu. Līdzpārkāpējam vajadzētu būt tiesībām saņemt iemaksu no pārējiem līdzpārkāpējiem, ja tas ir samaksājis kompensāciju, kas ir lielāka nekā tā daļa. Noteikt šo daļu kā konkrētā pārkāpēja relatīvo atbildību un noteikt būtiskos kritērijus, kā apgrozījums, tirgus daļa vai loma kartelī, ir piemērojamo valsts tiesību aktu ziņā, vienlaikus ievērojot efektivitātes un līdzvērtīguma principus.
- (38) Uzņēmumiem, kuri sadarbojas ar konkurences iestādēm saskaņā ar iecietības programmu, ir būtiska loma slepenu karteļu izdarītu pārkāpumu atklāšanā un to izbeigšanā, tādējādi bieži mazinot kaitējumu, kāds tiktu nodarīts, ja pārkāpums turpinātos. Tādēļ uzņēmumiem, kuriem konkurences iestāde saskaņā ar iecietības programmu ir piešķirusi atbrīvojumu no naudas soda, ir lietderīgi paredzēt aizsardzību pret nesamērīgu risku saistībā ar zaudējumu atlīdzināšanas prasījumiem, paturot prātā, ka konkurences iestādes lēmums, ar ko konstatē pārkāpumu, attiecībā uz atbrīvojuma saņēmēju var kļūt galīgs, pirms tas kļūst galīgs citiem uzņēmumiem, kuriem nav piešķirts atbrīvojums, tādējādi atbrīvojuma saņēmēju potenciāli padarot par tiesvedības primāro mērķi. Tādēļ ir lietderīgi atbrīvojuma saņēmēju principā atbrīvojot no solidāras atbildības par visu nodarīto kaitējumu un paredzēt, ka tā iemaksas daļa attiecībā pret līdzpārkāpējiem nepārsniedz apmēru, kādā tas nodarījis kaitējumu saviem tiešajiem vai netiešajiem pircējiem vai, ja runa ir par iepirkuma karteli, tā tiešajiem vai netiešajiem piegādātājiem. Ja kartelis ir nodarījis kaitējumu personām, kas nav pārkāpēja klienti/piegādātāji, atbrīvojuma saņēmēja iemaksas daļai nebūtu jāpārsniedz tā relatīvā atbildība par karteļa nodarīto kaitējumu. Minētā daļa būtu nosakāma saskaņā ar tiem pašiem noteikumiem, kurus izmanto, lai noteiktu iemaksu starp pārkāpējiem. Attiecībā uz cietušajām personām, kas nav atbrīvojuma saņēmēja tiešie vai netiešie pircēji vai piegādātāji, atbrīvojuma saņēmējam vajadzētu palikt pilnā mērā atbildīgam vienīgi tad, ja minētajām personām nav iespējams saņemt pilnīgu atlīdzinājumu no pārējiem pārkāpējiem.
- (39) Kaitējumu, kas izpaužas kā faktiskie zaudējumi, var radīt cenas starpība starp to, kas faktiski samaksāts, un to, kas būtu bijis samaksāts, ja pārkāpums nebūtu izdarīts. Ja cietuši persona ir samazinājusi savus faktiskos zaudējumus, tos pilnībā vai daļēji pārnesot uz saviem pircējiem, šādi pārnesti zaudējumi vairs nav uzskatāmi par kaitējumu, par kuru šai personai pienāktos atlīdzinājums. Tādēļ principā ir lietderīgi ļaut, lai pārkāpējs savā aizstāvībā pret zaudējumu atlīdzināšanas prasījumu varētu atsaukties uz faktisko zaudējumu pārņemšanu. Ir lietderīgi paredzēt, ka pārkāpējam, kad tas savai aizstāvībai atsaucas uz pārņemšanu, ir jāpierāda pārmaksas pārņemšana un tās apmērs. Šim pierādīšanas pienākumam nevajadzētu ietekmēt pārkāpēja iespēju izmantot pierādījumus, kas nav viņa rīcībā esošie pierādījumi, piemēram, tādus pierādījumus, kuri jau ir iegūti tiesvedībā, vai pierādījumus, kuri ir citu pušu vai trešo personu rīcībā.
- (40) Situācijās, kad pārņemšanas dēļ ir samazinājies pārdošanas apjoms un tādējādi kaitējums izpaužas kā negūta peļņa, tiesībām pieprasīt atlīdzinājumu par šādu negūtu peļņu vajadzētu palikt neskartām.
- (41) Atkarībā no nosacījumiem, saskaņā ar kuriem uzņēmumi darbojas, cenas pieaugumu pārņemšana uz lejupējiem piegādes ķēdes posmiem var ietilpt komercpraksē. Patērētājiem vai uzņēmumiem, uz kuriem līdz ar to ir pārnesti faktiskie zaudējumi, ir nodarīts kaitējums, kuru izraisījis Savienības vai valsts konkurences tiesību aktu pārkāpums. Lai gan pārkāpējam būtu jāatlīdzina šāds kaitējums, patērētājiem vai uzņēmumiem, kuri paši nav neko iegādājušies no pārkāpēja, var būt ļoti grūti pierādīt šā kaitējuma apmēru. Tādēļ ir lietderīgi paredzēt, ka tad, ja zaudējumu atlīdzināšanas prasījuma pastāvēšana vai atlīdzības summa par zaudējumu ir atkarīga no tā, vai un kādā mērā pārmaksa, kuru samaksājis pārkāpēja tiešais pircējs, ir pārņemta uz netiešo pircēju, uzskata, ka netiešais pircējs ir pierādījis tiešā pircēja samaksātās pārmaksas pārņemšanu uz šo netiešo pircēju, ja tas var pirmšķietami

parādīt, ka šāda pārņemšana ir notikusi. Šo atspēkojamo pieņēmumu nepiemēro, ja pārkāpējs var tiesai līdz ticamības pakāpei pierādīt, ka faktiskie zaudējumi netika pārnesti uz netiešo pircēju vai netika uz to pārnesti pilnā apmērā. Turklāt ir lietderīgi noteikt, kādos apstākļos uzskatāms, ka netiešais pircējs ir sniedzis šādus pirmšķietamus pierādījumus. Nosakot pārņemšanas apmēru, valstu tiesām to izskatāmajos strīdos vajadzētu būt pilnvarotām aplēst, kāda daļa no pārmaksas ir attiecināta uz netiešo pircēju līmeni.

- (42) Komisijai vajadzētu pieņemt skaidras, vienkāršas un visaptverošas pamatnostādnes valstu tiesām par to, kā aplēst daļu, kura no pārmaksas ir attiecināta uz netiešajiem pircējiem.
- (43) Konkurences tiesību aktu pārkāpumi bieži skar preču vai pakalpojumu pārdošanas nosacījumus un cenu un rada pārmaksu un citu veidu kaitējumu pārkāpēju klientiem. Pārkāpums var arī skart pārkāpējam veiktas piegādes (piemēram, ja kartelis ir pircējs). Šādos gadījumos faktiskie zaudējumi varētu izrietēt no zemākas cenas, ko pārkāpēji ir maksājuši saviem piegādātājiem. Minētajos gadījumos attiecīgi būtu piemērojama šī direktīva un jo īpaši noteikumi par pārņemšanu.
- (44) Zaudējumu atlīdzināšanas prasības var celt gan tie, kas iegādājušies preces vai pakalpojumus no pārkāpēja, gan pircēji, kas atrodas tālāk piegādes ķēdē. Lai veicinātu saistītu tiesvedību rezultātā pasludināto spriedumu konsekvenci un tādējādi novērstu, ka kaitējums, ko radījis Savienības vai valsts konkurences tiesību pārkāpums, netiek pilnībā atlīdzināts vai ka pārkāpējam tiek prasīts atlīdzināt kaitējumu, kurš nav nodarīts, valstu tiesām to izskatāmajos strīdos vajadzētu būt pilnvarotām aplēst samēru pārmaksai, no kuras ir cietuši tiešie vai netiešie pircēji. Šajā sakarā valstu tiesām – ar procesuāliem vai materiāliem līdzekļiem, kas pieejami saskaņā ar Savienības un valstu tiesību aktiem, – vajadzētu spēt pienācīgi ņemt vērā jebkuras saistītās prasības un tajās pasludinātos spriedumus, īpaši tad, ja tajos konstatēts, ka ir pierādīta pārņemšana. Valstu tiesu rīcībā vajadzētu būt atbilstīgiem procesuāliem līdzekļiem, tostarp prasību apvienošanai, lai nodrošinātu, ka atlīdzinājums par faktiskajiem zaudējumiem, kas samaksāts jebkurā piegādes ķēdes līmenī, nepārsniedz pārmaksas radīto kaitējumu šajā līmenī. Minētajiem līdzekļiem vajadzētu būt pieejamiem arī pārrobežu lietās. Šai iespējai ņemt vērā spriedumus nevajadzētu skart pamattiesības uz aizstāvību un tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību un taisnīgu tiesu personām, kuras nav bijušas puses šajos tiesas procesos, kā arī nevajadzētu skart noteikumus par minētajā sakarā pieņemto spriedumu pierādījuma spēku. Ir iespējams prasības, kuras tiek izskatītas dažādu dalībvalstu tiesās, uzskatīt par saistītām Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012⁽¹⁾ 30. panta nozīmē. Saskaņā ar minēto pantu valstu tiesas, izņemot to, kurā pirmajā celta prasība, var apturēt tiesvedību vai konkrētos apstākļos – atteikties no jurisdikcijas. Šī direktīva neskar valstu tiesu tiesības un pienākumus saskaņā ar minēto regulu.
- (45) Lai varētu saņemt atlīdzinājumu par zaudējumiem, cietušajai personai, kura ir pierādījusi tai nodarītu kaitējumu konkurences tiesību aktu pārkāpuma rezultātā, vēl ir jāpierāda kaitējuma apmērs. Konkurences tiesību aktu pārkāpuma radīta kaitējuma apmēra noteikšana ir process, kurā ir nepieciešams daudz faktu un kurš var prasīt sarežģītu ekonomikas modeļu izmantošanu. Tas bieži ir ļoti dārgs process, un prasītājiem ir grūtības iegūt prasījumu pamatošanai nepieciešamos datus. Tādējādi konkurences tiesību aktu pārkāpuma radīta kaitējuma apmēra noteikšana var būt nozīmīgs šķērslis, kas liedz efektīvi prasīt atlīdzinājumu.
- (46) Tā kā nav Savienības līmeņa noteikumu par konkurences tiesību aktu pārkāpuma radītā kaitējuma apmēra noteikšanu, katras dalībvalsts tiesību sistēmas ziņā ir noteikt savus noteikumus par kaitējuma apmēra noteikšanu, un dalībvalstu un valsts tiesu ziņā ir noteikt, kādi noteikumi prasītājam ir jāizpilda, lai pierādītu tam nodarītā kaitējuma apmēru, kādas metodes var izmantot, lai noteiktu attiecīgo summu, un kādas ir sekas, ja persona nespēj pilnībā izpildīt minētās prasības. Tomēr valsts tiesību aktu noteikumi attiecībā uz kaitējuma apmēru konkurences tiesību tiesvedībā nedrīkstētu būt mazāk labvēlīgi kā noteikumi, kas piemērojami līdzīgām valstī celtām prasībām (līdzvērtīguma princips), un to dēļ nedrīkstētu būt praktiski neiespējami vai pārmērīgi sarežģīti īstenot Savienības sniegtās tiesības uz zaudējumu atlīdzināšanu (efektivitātes princips). Būtu jāņem vērā iespējamā informācijas asimetrija starp pusēm un tas, ka kaitējuma apmēra noteikšanas nolūkā ir jāvērtē, kā attiecīgais tirgus būtu attīstījies, ja nebūtu izdarīts pārkāpums. Veikt šo novērtējumu nozīmē veikt salīdzinājumu ar situāciju, kas pēc definīcijas ir hipotētiska, tāpēc tas nekad nevar būt pilnīgi precīzs. Tādēļ ir lietderīgi nodrošināt, ka valstu tiesas ir pilnvarotas izteikt konkurences tiesību aktu pārkāpuma radītā kaitējuma apmēru aplēses veidā. Dalībvalstīm būtu

(1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OVL 351, 20.12.2012., 1. lpp.).

jānodrošina, ka nepieciešamības gadījumā valstu konkurences iestādes var sniegt ieteikumus attiecībā uz apmēru. Lai nodrošinātu saskaņotību un paredzamību, Komisijai būtu jāsniedz vispārējie ieteikumi Savienības līmenī.

- (47) Lai novērstu informācijas asimetriju un dažas no problēmām, kas ir saistītas ar pārkāpuma radītā kaitējuma apmēra noteikšanu konkurences tiesību tiesvedībā, un lai nodrošinātu zaudējumu atlīdzināšanas prasījumu efektivitāti, ir lietderīgi karteļa izdarītu pārkāpumu gadījumos pieņemt, ka šāds pārkāpums ir radījis kaitējumu, jo īpaši cenu ietekmes dēļ. Atkarībā no lietas apstākļiem tas nozīmē, ka karteļa dēļ cenas ir paaugstinājušās vai ka ir kavēta cenu pazemināšanās, kas būtu bijusi vērojama, ja nebūtu izdarīts pārkāpums. Šai prezumpcijai nevajadzētu attiekties uz kaitējuma konkrēto apmēru. Pārkāpējam būtu jānodrošina iespēja atspēkot šo prezumpciju. Ir lietderīgi šo atspēkojamo prezumpciju attiecināt vienīgi uz karteļiem, ņemot vērā, ka to slepenais raksturs palielina minēto informācijas asimetriju un apgrūtina prasītāju iespējas iegūt kaitējuma pierādīšanai nepieciešamos pierādījumus.
- (48) Lai mazinātu nenoteiktību pārkāpēju un cietušo personu vidū, atbildētāju interesēs ir vēlams panākt galīgu izlīgumu. Tāpēc būtu jāveicina, lai cietušās personas un pārkāpēji vienotos par konkurences tiesību aktu pārkāpuma rezultātā nodarīta kaitējuma atlīdzināšanu, izmantojot strīdu izšķiršanas mehānismus vienošanās ceļā, piemēram, ārpusstiesas izlīgumus (tostarp tādus, kurus tiesnesis var pasludināt par saistošiem), šķīrējtiesu, mediāciju vai samierināšanu. Šai strīdu izšķiršanai vienošanās ceļā būtu jāaptver tik daudz cietušo personu un pārkāpēju, cik tas likumīgi ir iespējams. Tādēļ šīs direktīvas noteikumi par strīdu izšķiršanu vienošanās ceļā ir paredzēti, lai veicinātu šādu mehānismu izmantošanu un palielinātu to efektivitāti.
- (49) Noilguma termiņi zaudējumu atlīdzināšanas prasības celšanai var būt tādi, ka cietušajām personām un pārkāpējiem nav pietiekami daudz laika, lai vienotos par maksājamo atlīdzinājumu. Lai abām pusēm patiesi būtu iespēja panākt strīda risinājumu vienošanās ceļā pirms prasības celšanas valsts tiesā, noilguma termiņš jāaptur, kamēr notiek strīda izšķiršana vienošanās ceļā.
- (50) Turklāt, ja puses nolemj izšķirt strīdu vienošanās ceļā pēc tam, kad valsts tiesā ir celta zaudējumu atlīdzināšanas prasība par to pašu prasījumu, šai tiesai vajadzētu spēt apturēt tiesvedību, kamēr notiek šā strīda izšķiršana vienošanās ceļā. Apsverot to, vai apturēt tiesvedību, valsts tiesai būtu jāņem vērā ātras procedūras priekšrocības.
- (51) Lai veicinātu izlīgumu vienošanās ceļā, pārkāpējam, kurš atlīdzina zaudējumus, risinot strīdu vienošanās ceļā, nevajadzētu nonākt sliktākā stāvoklī salīdzinājumā ar līdzpārkāpējiem nekā tad, ja izlīgums nebūtu panākts. Tā var notikt, ja izlīgumā iesaistītais pārkāpējs pat pēc šā izlīguma panākšanas joprojām būtu pilnā mērā solidāri atbildīgs par pārkāpuma rezultātā nodarīto kaitējumu. Tādēļ izlīgumā iesaistītajam pārkāpējam principā nevajadzētu veikt iemaksu izlīgumā neiesaistītajiem līdzpārkāpējiem, kad tie atlīdzinājuši zaudējumus cietušajai personai, ar kuru pirmais pārkāpējs iepriekš panācis izlīgumu. Šis noteikums par iemaksas neveikšanu vienlaikus nozīmē, ka cietušās personas prasījums tiek samazināts par izlīgumā iesaistītā pārkāpēja daļu nodarītajā kaitējumā neatkarīgi no tā, vai izlīguma summa ir vienāda ar kaitējuma relatīvo daļu, ko izlīgumā iesaistītais līdzpārkāpējs ir nodarījis izlīgumā iesaistītajai cietušajai personai, vai arī tā atšķiras. Minētā relatīvā daļa būtu nosakāma saskaņā ar tiem pašiem noteikumiem, kurus izmanto, lai noteiktu iemaksu starp pārkāpējiem. Ja prasījumu nesamazinātu, izlīgums nepamatoti ietekmētu pārkāpējus, kuri šajā izlīgumā nepiedalījās. Tomēr, lai nodrošinātu tiesības saņemt atlīdzinājumu pilnā apmērā, izlīgumā iesaistītajam līdzpārkāpējam tomēr būtu jāmaksā atlīdzinājums par zaudējumu, ja tā ir vienīgā iespēja, kā izlīgumā iesaistītajai cietušajai personai saņemt atlīdzinājumu par prasījuma atlikušo daļu. Prasījuma atlikušo daļu veido izlīgumā iesaistītās cietušās personas prasījums, kurš samazināts par izlīgumā iesaistītā līdzpārkāpēja daļu kaitējumā, kas pārkāpuma rezultātā nodarīts izlīgumā iesaistītajai cietušajai personai. Pēdējā no minētajām iespējām prasīt zaudējumu atlīdzību no izlīgumā iesaistītā līdzpārkāpēja pastāv, ja vien tā nav nepārprotami izslēgta saskaņā ar izlīguma noteikumiem.
- (52) Būtu jāizvairās no situācijām, kurās līdzpārkāpēji, veicot iemaksas izlīgumā neiesaistītajiem līdzpārkāpējiem par zaudējumiem, kurus tie atlīdzinājuši izlīgumā neiesaistītajām cietušajām personām, izmaksā tādu atlīdzinājuma kopējo summu, kas pārsniedz to relatīvo atbildību par pārkāpuma rezultātā nodarīto kaitējumu. Tāpēc, prasot izlīgumā iesaistītajiem līdzpārkāpējiem veikt iemaksu tādu zaudējumu atlīdzināšanā, kurus izlīgumā neiesaistītie līdzpārkāpēji vēlāk sedz izlīgumā neiesaistītajām cietušajām personām, valstu tiesām būtu jāņem vērā zaudējumi, kuri jau atlīdzināti saskaņā ar izlīgumu vienošanās ceļā, paturot prātā, ka ne visi līdzpārkāpēji noteikti ir vienādā mērā iesaistīti pārkāpumā, ņemot vērā to, ko tas ietver no materiālā, laika un teritoriālā viedokļa.

- (53) Šajā direktīvā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā.
- (54) Ņemot vērā to, ka šīs direktīvas mērķus, proti, noteikt regulējumu attiecībā uz zaudējumu atlīdzināšanas prasībām par Savienības konkurences tiesību aktu pārkāpumiem, lai nodrošinātu LESD 101. un 102. panta pilnvērtīgu īstenošanu un iekšējā tirgus pienācīgu darbību uzņēmumu un patērētāju labā, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet, ņemot vērā, ka LESD 101. un 102. pants jāpiemēro efektīvi un konsekventi, minētos mērķus var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar LES 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredzēti vienīgi tie pasākumi, kas ir vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai.
- (55) Saskaņā ar Dalībvalstu un Komisijas 2011. gada 28. septembra kopīgo politisko deklarāciju par skaidrojošiem dokumentiem ⁽¹⁾ dalībvalstis ir apņēmušās, paziņojot savus transponēšanas pasākumus, pamatotos gadījumos pievienot vienu vai vairākus dokumentus, kuros paskaidrota saikne starp direktīvas sastāvdaļām un atbilstīgajām daļām valsts pieņemtos transponēšanas instrumentos. Attiecībā uz šo direktīvu likumdevējs uzskata, ka šādu dokumentu nosūtīšana ir pamatota.
- (56) Ir lietderīgi paredzēt noteikumus par šīs direktīvas piemērošanu laikā,

IR PIENĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

I NODAĻA

PRIEKŠMETS, DARBĪBAS JOMA UN DEFINĪCIJAS

1. pants

Priekšmets un darbības joma

1. Šajā direktīvā ir paredzēti konkrēti noteikumi, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka ikviena persona, kurai ir nodarīts kaitējums, jo uzņēmums vai uzņēmumu apvienība ir pārkāpis konkurences tiesību aktus, var efektīvi īstenot tiesības prasīt pilnīgu atlīdzinājumu par šo kaitējumu no minētā uzņēmuma vai apvienības. Tajā ir paredzēti noteikumi, ar kuriem veicina godīgu konkurenci iekšējā tirgū un likvidē šķēršļus iekšējā tirgus pienācīgai darbībai, visā Savienībā nodrošinot līdzvērtīgu aizsardzību ikvienai personai, kurai nodarīts šāds kaitējums.
2. Šajā direktīvā ir paredzēti noteikumi, ar kuriem koordinē konkurences noteikumu izpildi, ko veic konkurences iestādes, un minēto noteikumu izpildi zaudējumu atlīdzināšanas prasībās, kas celtas valstu tiesās.

2. pants

Definīcijas

Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

- 1) "konkurences tiesību aktu pārkāpums" ir LESD 101. vai 102. panta vai valsts konkurences tiesību aktu pārkāpums;
- 2) "pārkāpējs" ir uzņēmums vai uzņēmumu apvienība, kas ir pārkāpusi konkurences tiesības;
- 3) "valsts konkurences tiesību akti" ir valstu tiesību aktu noteikumi, kuru galvenais mērķis ir tāds pats kā LESD 101. un 102. pantam un kurus piemēro vienā un tajā pašā lietā paralēli Savienības konkurences tiesību aktiem saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1/2003 3. panta 1. punktu, neietverot valsts tiesību aktus, ar ko nosaka kriminālsodus fiziskām personām, izņemot, ja šādi kriminālsodi ir līdzekļi, ar kuriem tiek izpildīti konkurences noteikumi, kas attiecas uz uzņēmumiem;
- 4) "zaudējumu atlīdzināšanas prasība" ir prasība saskaņā ar valsts tiesību aktiem, ar kuru iespējamā cietusī persona vai kāds, kas rīkojas vienas vai vairāku iespējamo cietušo personu vārdā, ja Savienības vai valsts tiesību aktos ir paredzēta šāda iespēja, vai fiziska vai juridiska persona, kas ir pārņēmusi iespējamās cietušās personas tiesības, tostarp persona, kas ir pārņēmusi tās prasījumu, valsts tiesā iesniedz prasību par zaudējumu atlīdzināšanu;
- 5) "zaudējumu atlīdzināšanas prasījums" ir prasījums saņemt atlīdzinājumu par kaitējumu, ko radījis konkurences tiesību pārkāpums;
- 6) "cietusī persona" ir persona, kurai konkurences tiesību aktu pārkāpuma rezultātā ir nodarīts kaitējums;

⁽¹⁾ OVC 369, 17.12.2011., 14. lpp.

- 7) "valsts konkurences iestāde" ir iestāde, kuru dalībvalsts saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1/2003 35. pantu norīkojusi kā atbildīgo par LESD 101. un 102. panta piemērošanu;
- 8) "konkurences iestāde" ir Komisija vai valsts konkurences iestāde, vai abas atkarībā no konteksta;
- 9) "valsts tiesa" ir kādas dalībvalsts tiesa LESD 267. panta nozīmē;
- 10) "pārsūdzības tiesa" ir valsts tiesa, kas ir pilnvarota ar parastiem pārsūdzības līdzekļiem pārskatīt valsts konkurences iestādes lēmumus vai pārskatīt spriedumus, kas pieņemti par minētajiem lēmumiem, neatkarīgi no tā, vai šī tiesa ir tiesīga konstatēt konkurences tiesību aktu pārkāpumu;
- 11) "nolēmums par pārkāpumu" ir konkurences iestādes lēmums vai pārsūdzības tiesas nolēmums, ar kuru konstatēts konkurences tiesību aktu pārkāpums;
- 12) "galīgs nolēmums par pārkāpumu" ir tāds nolēmums par pārkāpumu, ko nevar vai vairs nevar pārsūdzēt ar parastiem pārsūdzības līdzekļiem;
- 13) "pierādījumi" ir visi pierādīšanas līdzekļu veidi, kādi ir pieļaujami valsts tiesā, kurā celta prasība, jo īpaši dokumenti un visi citi priekšmeti, kas satur informāciju, neatkarīgi no attiecīgā datu nesēja veida;
- 14) "kartelis" ir vienošanās vai saskaņota darbība starp diviem vai vairākiem konkurentiem ar mērķi saskaņot savas pret konkurenci vērstās darbības tirgū vai ietekmēt attiecīgos konkurences parametrus, īstenojot, bet neaprobežojoties tikai ar to, tādu praksi kā iepirkuma vai pārdošanas cenu vai citu tirdzniecības nosacījumu, tostarp saistībā ar intelektuālā īpašuma tiesībām, noteikšana vai koordinēšana, ražošanas vai pārdošanas kvotu sadale, tirgu un klientu sadale, tostarp veicot mahinācijas ar cenu piedāvājumu, importa vai eksporta ierobežošana vai pret konkurenci vērstas darbības attiecībā uz citiem konkurentiem;
- 15) "ieciētības programma" ir programma, kura tiek īstenota, lai piemērotu LESD 101. pantu vai tam atbilstīgos valsts tiesību aktu noteikumus, un saskaņā ar kuru slepena karteļa dalībnieks neatkarīgi no citiem karteli iesaistītajiem uzņēmumiem sadarbojas ar konkurences iestādi tās izmeklēšanā, brīvprātīgi sniedzot sev zināmo informāciju par karteli un savu lomu tajā, pretī saņemot – ar lēmumu vai procedūras izbeigšanu – atbrīvojumu no naudas soda, kas piemērojams par iesaistīšanos kartelī, vai šā naudas soda samazinājumu;
- 16) "liecība, kas sniegta saskaņā ar iecietības programmu" ir uzņēmuma vai fiziskas personas vai to vārdā brīvprātīgi sniegta mutiska vai rakstiska informācija konkurences iestādei vai minētās informācijas ieraksts, kurā apraksta minētā uzņēmuma vai fiziskās personas rīcībā esošo informāciju par karteli un apraksta šā uzņēmuma vai personas lomu tajā un kura speciāli sagatavota iesniegšanai attiecīgajā konkurences iestādē, lai saņemtu atbrīvojumu no naudas soda vai naudas soda samazinājumu saskaņā ar iecietības programmu, neietverot iepriekšpastāvējušu informāciju;
- 17) "iepriekšpastāvējusi informācija" ir pierādījumi, kas pastāv neatkarīgi no konkurences iestādes procedūras, – neraugoties uz to, vai šāda informācija atrodas konkurences iestādes lietas materiālos vai ne;
- 18) "izlīguma iesniegums" ir uzņēmuma vai tā vārdā brīvprātīgi sniegta informācija konkurences iestādei, kurā uzņēmums atzīst vai atsaikās apstrīdēt savu dalību konkurences tiesību aktu pārkāpumā un savu atbildību par minēto konkurences tiesību aktu pārkāpumu un kura speciāli sagatavota, lai ļautu konkurences iestādei piemērot vienkāršotu vai paātrinātu procedūru;
- 19) "atbrīvojuma saņēmējs" ir uzņēmums vai fiziska persona, kam konkurences iestāde saskaņā ar iecietības programmu ir piešķirusi atbrīvojumu no naudas soda;
- 20) "pārmaksa" ir starpība starp faktiski samaksāto cenu un cenu, kāda pastāvētu, ja konkurences tiesību pārkāpuma nebūtu bijis;
- 21) "strīdu izšķiršana vienošanās ceļā" ir jebkurš mehānisms, kas ļauj pusēm strīdu attiecībā uz prasījumu par kaitējuma atlīdzināšanu izšķirt ārpustiesas kārtībā;
- 22) "izlīgums vienošanās ceļā" ir vienošanās, kas panākta, izmantojot strīdu izšķiršanu vienošanās ceļā;
- 23) "tiešais pircējs" ir fiziska vai juridiska persona, kas tieši no pārkāpēja ir iegādājusies produktus vai pakalpojumus, uz kuriem attiecas konkurences tiesību aktu pārkāpums;
- 24) "netiešais pircējs" ir fiziska vai juridiska persona, kas nevis tieši no pārkāpēja, bet no tiešā pircēja vai kāda turpmāka pircēja ir iegādājusies produktus vai pakalpojumus, uz kuriem attiecas konkurences tiesību aktu pārkāpums, vai produktus vai pakalpojumus, kas iegūti vai kas sastāv no šādām precēm vai pakalpojumiem.

3. pants

Tiesības uz pilnīgu atlīdzinājumu

1. Dalībvalstis nodrošina, ka ikvienai fiziskai vai juridiskai personai, kurai nodarīts kaitējums konkurences tiesību aktu pārkāpuma rezultātā, ir iespēja prasīt un saņemt pilnīgu atlīdzinājumu par šo kaitējumu.
2. Pilnīgs atlīdzinājums nozīmē, ka personai, kurai nodarīts kaitējums, tiek nodrošināts tāds stāvoklis, kādā tā būtu bijusi, ja konkurences tiesību aktu pārkāpums nebūtu izdarīts. Tādēļ tas ietver tiesības uz atlīdzinājumu par faktiskajiem zaudējumiem un negūto peļņu, kā arī procentu maksājumus.
3. Pilnīgs atlīdzinājums saskaņā ar šo direktīvu nedrīkst novest pie pārmērīgi lielas kompensācijas vai nu ar sodīšanas nolūkā piemērotiem, daudzkrāšiem, vai citiem zaudējumu atlīdzināšanas veidiem.

4. pants

Efektivitātes un līdzvērtīguma principi

Saskaņā ar efektivitātes principu dalībvalstis nodrošina, ka visi valsts noteikumi un procedūras attiecībā uz to, kā īstenojamas tiesības prasīt zaudējumu atlīdzināšanu, ir izstrādāti un tiek piemēroti tā, lai nodrošinātu, ka tie nepadara par praktiski neiespējamu vai pārmērīgi neapgrūtinā īstenot Savienības sniegtās tiesības uz pilnīgu atlīdzinājumu par konkurences tiesību aktu pārkāpuma radītu kaitējumu. Saskaņā ar līdzvērtīguma principu valstu noteikumi un procedūras attiecībā uz prasībām atlīdzināt zaudējumus, ko radījuši LESD 101. vai 102. panta pārkāpumi, nedrīkst būt iespējamām cietušajām personām mazāk labvēlīgi nekā noteikumi un procedūras, kas reglamentē līdzīgas prasības par valsts tiesību pārkāpuma radītu kaitējumu.

II NODAĻA

PIERĀDĪJUMU IZPRASĪŠANA

5. pants

Pierādījumu izprasīšana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka procedūrā, kas saistīta ar zaudējumu atlīdzināšanas prasību Savienībā, pēc prasītāja lūguma, kurš iesniedzis argumentētu pamatojumu ar pamatoti pieejamiem faktiem un pierādījumiem, kas ir pietiekami, lai pamatotu tā zaudējumu atlīdzināšanas prasījuma ticamību, valstu tiesas var atbildētājam vai trešai personai izprasīt būtiskos pierādījumus, kuri ir to rīcībā, ievērojot šajā nodaļā paredzētos nosacījumus. Dalībvalstis nodrošina, ka valstu tiesas pēc atbildētāja pieprasījuma var izprasīt būtiskos pierādījumus arī no prasītāja vai trešās personas.

Šis punkts neskar Regulā (EK) Nr. 1206/2001 noteiktās valstu tiesu tiesības un pienākumus.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka valstu tiesas var izprasīt konkrētus pierādījumu elementus vai attiecīgas pierādījumu kategorijas, kas argumentētajā pamatojumā definētas tik precīzi un tik šauri, cik iespējams uz pamatoti pieejamu faktu pamata

3. Dalībvalstis nodrošina, ka valstu tiesas pierādījumu izprasīšanu veic samērīgā apmērā. Lai noteiktu, vai puses lūgums izprasīt pierādījumus ir samērīgs, valstu tiesas apsver visu attiecīgo pušu un trešo personu likumīgās intereses. Tās jo īpaši apsver:

- a) apmēru, kādā prasījums vai aizstāvība ir pamatota ar pieejamajiem faktiem un pierādījumiem, kas attaisno lūgumu izprasīt pierādījumus;
- b) pierādījumu izprasīšanas apjomu un izmaksas, īpaši attiecīgajām trešām personām, tostarp, lai novērstu vispārēju informācijas meklēšanu, par ko maz ticams, ka tā ir būtiska procedūrā iesaistītajām pusēm;
- c) to, vai pierādījumi, kas tiek izprasīti, ietver konfidenciālu informāciju, īpaši par trešām personām, un kārtību, kas paredzēta šādas konfidenciālas informācijas aizsardzībai.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka valstu tiesām ir pilnvaras izprasīt pierādījumus, kuri satur konfidenciālu informāciju, ja tās uzskata, ka tie ir būtiski attiecībā uz zaudējumu atlīdzināšanas prasību. Dalībvalstis nodrošina, ka, izprasot šādu informāciju, valstu tiesu rīcībā ir efektīvi pasākumi šādas informācijas aizsardzībai.

5. Uzņēmumu intereses izvairīties no zaudējumu atlīdzināšanas prasībām pēc konkurences tiesību aktu pārkāpuma nav uzskatāmas par interesēm, kas ir aizsargājamas.
6. Dalībvalstis nodrošina, ka valstu tiesas, izprasot pierādījumus, pilnībā īsteno piemērojamo advokāta un klienta saziņas konfidencialitāti saskaņā ar Savienības un valstu tiesību aktiem.
7. Dalībvalstis nodrošina, ka personām, kurām prasa atklāt pierādījumus, tiek nodrošināta iespēja tikt uzklautām tās valsts tiesas priekšā, kas izprasa pierādījumus saskaņā ar šo pantu.
8. Neskarot 4. un 7. punktu un 6. pantu, šis pants dalībvalstīm neliedz saglabāt vai ieviest noteikumus, kas paredz pierādījumu plašāku atklāšanu.

6. pants

Konkurences iestādes lietas materiālos iekļautu pierādījumu izprasīšana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka zaudējumu atlīdzināšanas prasību nolūkā gadījumos, kad valstu tiesas izdod rīkojumu par konkurences iestādes lietas materiālos iekļautu pierādījumu izprasīšanu, papildus 5. pantam piemēro šo pantu.
2. Šis pants neskar noteikumus un praksi par publisku piekļuvi dokumentiem saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1049/2001.
3. Šis pants neskar tos noteikumus un praksi, kas saskaņā ar Savienības vai valstu tiesību aktiem paredzēti attiecībā uz konkurences iestāžu iekšējo dokumentu un konkurences iestāžu savstarpējās sarakstes aizsardzību.
4. Novērtējot informācijas izprasīšanas rīkojuma samērīgumu, valstu tiesas saskaņā ar 5. panta 3. punktu apsver arī:
  - a) vai lūgums ir konkrēti formulēts attiecībā uz to dokumentu raksturu, priekšmetu vai saturu, kuri iesniegti konkurences iestādei vai atrodas šādas konkurences iestādes lietas materiālos, nevis iesniegts kā vispārīgi formulēts pieteikums saistībā ar dokumentiem, kuri iesniegti konkurences iestādei;
  - b) vai puse, kas izprasa informāciju, to dara saistībā ar valsts tiesā celtu zaudējumu atlīdzināšanas prasību; un
  - c) saistībā ar 5. un 10. punktu vai pēc konkurences iestādes lūguma saskaņā ar 11. punktu – vajadzību garantēt konkurences tiesību aktu efektīvu publiski tiesisko izpildi.
5. Valstu tiesas var izprasīt turpmāk minētās pierādījumu kategorijas tikai pēc tam, kad konkurences iestāde, pieņemot lēmumu vai citā veidā, ir slēgusi savu procedūru:
  - a) informācija, kuru kāda fiziskā vai juridiskā persona sagatavojusi speciāli konkurences iestādes procedūras vajadzībām;
  - b) informācija, kuru konkurences iestāde ir sagatavojusi un pusēm nosūtījusi saskaņā ar savu procedūru; un
  - c) izlīguma iesniegumi, kas ir atsaukti.
6. Dalībvalstis nodrošina, ka zaudējumu atlīdzināšanas prasību nolūkā valstu tiesas nevienā brīdī nevar no puses vai trešās personas izprasīt nevienu no turpmāk minētajām pierādījumu kategorijām:
  - a) liecības saskaņā ar iecietības programmu; un
  - b) izlīguma iesniegumi.
7. Prasītājs var iesniegt pamatotu lūgumu, lai valsts tiesa piekļūst 6. punkta a) vai b) apakšpunktā minētajiem dokumentiem tikai nolūkā nodrošināt, ka to saturs atbilst 2. panta 16. un 18. punktā dotajām definīcijām. Veicot šādu novērtējumu, valstu tiesas var lūgt tikai kompetentas konkurences iestādes palīdzību. Attiecīgo pierādījumu autoriem var būt arī iespēja tikt uzklautiem. Valsts tiesa nekādā gadījumā neļauj pārējām pusēm vai trešām personām piekļūt minētajiem pierādījumiem.
8. Ja 6. punkts attiecas tikai uz dažām prasīto pierādījumu daļām, pārējās to daļas – atkarībā no kategorijas, kurai tās pieder, – tiek izsniegtas saskaņā ar attiecīgajiem šā panta punktiem.

9. Attiecībā uz konkurences iestādes lietas materiālos esošajiem pierādījumiem, kuri neietilpst nevienā no šajā pantā minētajām kategorijām, pierādījumu izprasīšanas rīkojumu zaudējumu atlīdzināšanas prasībām var izdot jebkurā laikā, neskarot šo pantu.

10. Dalībvalstis nodrošina, ka valstu tiesas pieprasa no konkurences iestādes pierādījumus, kas ietverti tās lietas materiālos, tikai tad, ja neviena puse vai trešā persona reāli nav spējīga sniegt prasīto pierādījumu.

11. Ciktāl konkurences iestāde vēlas izklāstīt savu viedokli par izprasīšanas lūguma samērīgumu, tā pēc savas iniciatīvas var iesniegt apsvērumus valsts tiesai, kurai lūdz izdot izprasīšanas rīkojumu.

7. pants

Ierobežojumi tādu pierādījumu izmantošanai, kuri iegūti, izmantojot vienīgi piekļuvi konkurences iestādes lietas materiāliem

1. Dalībvalstis nodrošina, ka pierādījumi kādā no 6. panta 6. punktā minētajām kategorijām un kurus fiziska vai juridiska persona ieguvusi, izmantojot vienīgi piekļuvi konkurences iestādes lietas materiāliem, tiek vai nu atzīti par nepieļaujamiem zaudējumu atlīdzināšanas prasībās, vai citādi aizsargāti saskaņā ar piemērojamiem valsts tiesību aktiem, lai nodrošinātu, ka pilnībā tiek ievēroti ierobežojumi pierādījumu izprasīšanai, kas noteikti 6. pantā.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka, kamēr minētā konkurences iestāde nav slēgusi savu procedūru, pieņemot lēmumu vai citā veidā, pierādījumi, kuri ietilpst kādā no 6. panta 5. punktā minētajām kategorijām un kurus fiziska vai juridiska persona ieguvusi, izmantojot vienīgi piekļuvi minētās konkurences iestādes lietas materiāliem, tiek vai nu atzīti par nepieļaujamiem zaudējumu atlīdzināšanas prasībās, vai citādi aizsargāti saskaņā ar piemērojamiem valsts tiesību aktiem, lai nodrošinātu, ka pilnībā tiek ievēroti ierobežojumi pierādījumu izprasīšanai, kas noteikti 6. pantā.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka pierādījumus, kurus fiziska vai juridiska persona ieguvusi, izmantojot vienīgi piekļuvi konkurences iestādes lietas materiāliem un kuri nav 1. vai 2. punkta darbības jomā, zaudējumu atlīdzināšanas prasībā var izmantot tikai minētā persona vai fiziskā vai juridiskā persona, kura ir minētās personas tiesību pārņēmēja, tostarp persona, kura pārņēmusi minētās personas prasījumu.

8. pants

Sankcijas

1. Dalībvalstis nodrošina, ka valstu tiesas ir spējīgas efektīvi piemērot sankcijas pusēm, trešām personām un to juridiskajiem pārstāvjiem jebkurā no gadījumiem, ja tie:

- a) neizpilda vai atsakās izpildīt jebkuras valsts tiesas izdotu pierādījumu izprasīšanas rīkojumu;
- b) iznīcina būtiskus pierādījumus;
- c) neizpilda vai atsakās izpildīt pienākumus, kas uzlikti ar valsts tiesas izdotu rīkojumu par konfidenciālas informācijas aizsardzību;
- d) pārkāpj šajā nodaļā paredzētos pierādījumu izmantošanas ierobežojumus.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka sankcijas, ko var noteikt valstu tiesas, ir iedarbīgas, samērīgas un atturošas. Attiecībā uz puses rīcību zaudējumu atlīdzināšanas tiesvedībā, sankcijas, ko valstu tiesas var izmantot, ietver iespēju izdarīt nelabvēlīgus secinājumus, piemēram, pieņemt, ka attiecīgais jautājums ir pierādīts, vai pilnībā vai daļēji noraidīt prasījumus un aizstāvību, un iespēju piespriest atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

III NODAĻA

VALSTU NOLĒMUMU SPĒKS, NOILGUMA TERMIŅI UN SOLIDĀRA ATBILDĪBA

9. pants

Valstu nolēmumu spēks

1. Dalībvalstis nodrošina, ka valsts konkurences iestādes vai pārsūdzības tiesas galīgajā nolēmumā konstatētais konkurences tiesību pārkāpums tiek uzskatīts par neapstrīdami pierādītu attiecībā uz zaudējumu atlīdzināšanas prasību, kas celta to valsts tiesās saskaņā ar LESD 101. vai 102. pantu vai valstu konkurences tiesībām.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka 1. punktā minēto galīgo nolēmumu, kas pieņemts citā dalībvalstī, saskaņā ar valsts tiesību aktiem var iesniegt to valsts tiesā vismaz kā pirmšķietamu pierādījumu par to, ka ir noticis konkurences tiesību pārkāpums, un vajadzības gadījumā var izvērtēt kopā ar citiem pušu iesniegtajiem pierādījumiem.
3. Šis pants neskar LESD 267. pantā noteiktās tiesības un pienākumus.

10. pants

Noilguma termiņi

1. Dalībvalstis saskaņā ar šo pantu paredz noteikumus, kas piemērojami noilguma termiņiem zaudējumu atlīdzināšanas prasību celšanai. Minētajos noteikumos paredz, kad sāk skaitīt noilguma termiņu, kāds ir tā ilgums un kādos apstākļos tas tiek pārtraukts vai apturēts.
2. Noilguma termiņus nesāk skaitīt, pirms konkurences tiesību aktu pārkāpums nav beidzies un prasītājs zina vai var pamatoti uzskatīt, ka tas zina:
  - a) par rīcību un to, ka tas ir konkurences tiesību pārkāpums;
  - b) to, ka konkurences tiesību pārkāpuma rezultātā tam ir nodarīts kaitējums; un
  - c) pārkāpēja identitāti.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka noilguma termiņi zaudējumu atlīdzināšanas prasības celšanai ir vismaz pieci gadi.
4. Dalībvalstis nodrošina, ka noilguma termiņa skaitīšanu aptur vai atkarībā no valsts tiesību aktiem pārtrauc, ja konkurences iestāde attiecībā uz konkurences tiesību aktu pārkāpumu, uz kuru attiecas zaudējumu atlīdzināšanas prasība, veic izmeklēšanas vai procesuālu darbību. Apturējums beidzas agrākais vienu gadu pēc tam, kad nolēmums par pārkāpumu ir kļuvis galīgs, vai pēc tam, kad procedūra izbeigta citā veidā.

11. pants

Solidāra atbildība

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi, kuri, rīkojoties kopīgi, ir pārkāpuši konkurences tiesību aktus, ir solidāri atbildīgi par konkurences tiesību aktu pārkāpuma rezultātā nodarīto kaitējumu: katram no minētajiem uzņēmumiem ir pienākums atlīdzināt kaitējumu pilnā apmērā, un cietušajai personai ir tiesības pieprasīt pilnīgu atlīdzinājumu no jebkura no šiem pārkāpējiem, līdz tā ir saņēmusi pilnīgu atlīdzinājumu.
2. Atkāpjoties no 1. punkta, dalībvalstis nodrošina, ka, neskarot 3. pantā paredzētās tiesības uz pilnīgu atlīdzinājumu, ja pārkāpējs ir mazs vai vidējs uzņēmums (MVU) saskaņā ar Komisijas Ieteikumā 2003/361/EK ⁽¹⁾ doto definīciju, pārkāpējs ir atbildīgs tikai pret saviem tiešajiem un netiešajiem pircējiem, ja:
  - a) tā tirgus daļa attiecīgajā tirgū bija mazāka par 5 % visā konkurences tiesību aktu pārkāpuma laikā; un
  - b) solidāras atbildības parasto noteikumu piemērošana neatgriezeniski apdraudētu tā ekonomisko dzīvotspēju un izraisītu visas vērtības zudumu tā aktīviem.
3. Atkāpi, kas noteikta 2. punktā, nepiemēro, ja:
  - a) MVU ir vadījis konkurences tiesību aktu pārkāpumu vai ir spiedis citus uzņēmumus tajā piedalīties; vai
  - b) iepriekš jau bija atzīts, ka MVU pārkāpis konkurences tiesību aktus.
4. Atkāpjoties no 1. punkta, dalībvalstis nodrošina, ka atbrīvojuma saņēmējs ir solidāri atbildīgs pret:
  - a) saviem tiešajiem vai netiešajiem pircējiem vai piegādātājiem; un
  - b) citām cietušajām personām vienīgi tad, ja pilnīgu atlīdzinājumu nav iespējams saņemt no pārējiem uzņēmumiem, kuri piedalījās tajā pašā konkurences tiesību aktu pārkāpumā.

Dalībvalstis nodrošina, ka jebkurš noilguma termiņš, ko piemēro gadījumos saskaņā ar šo punktu, ir pamatots un pietiekams, lai cietušajām personām ļautu celt šādas prasības.

⁽¹⁾ Komisijas Ieteikums 2003/361/EK (2003. gada 6. maijs) attiecībā uz mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju (OV L 124, 20.5.2003., 36. lpp.).

5. Dalībvalstis nodrošina, ka pārkāpējs var saņemt iemaksu no jebkura cita pārkāpēja, šīs iemaksas summu nosakot atbilstīgi to relatīvajai atbildībai par konkurences tiesību aktu pārkāpuma radīto kaitējumu. Pārkāpējam, kam konkurences iestāde saskaņā ar iecietības programmu ir piešķirusi atbrīvojumu no naudas soda, iemaksas summa nepārsniedz apmēru, kādā tas nodarījis kaitējumu saviem tiešajiem vai netiešajiem pircējiem vai piegādātājiem.

6. Dalībvalstis nodrošina, ka tad, ja konkurences tiesību aktu pārkāpums ir radījis kaitējumu citām cietušajām personām, nevis pārkāpēju tiešajiem vai netiešajiem pircējiem vai piegādātājiem, atbrīvojuma saņēmēja iemaksas summu citiem pārkāpējiem nosaka atbilstīgi tā relatīvajai atbildībai par minēto kaitējumu.

IV NODAĻA

PĀRMAKSAS PĀRNEŠANA

12. pants

Pārmaksas pārņemšana un tiesības uz pilnīgu atlīdzinājumu

1. Lai nodrošinātu to, ka 3. pantā paredzētās tiesības uz pilnīgu atlīdzinājumu ir pilnībā efektīvas, dalībvalstis nodrošina, ka saskaņā ar šajā nodaļā paredzētajiem noteikumiem atlīdzinājumu par kaitējumu var prasīt jebkurš, kas no tā ir cietis, neatkarīgi no tā, vai tas ir pārkāpēja tiešais vai netiešais pircējs, un ka netiek pieļauts tāds atlīdzinājums par kaitējumu, kas pārsniedz kaitējumu, ko konkurences tiesību aktu pārkāpums izraisījis prasītājam, kā arī pārkāpēja atbildības neesamība.

2. Lai nepieļautu pārmērīgi lielu atlīdzinājumu, dalībvalstis paredz atbilstīgus procesuālus noteikumus, lai nodrošinātu, ka atlīdzinājums par faktiskajiem zaudējumiem jebkurā piegādes ķēdes posmā nepārsniedz pārmaksas radīto kaitējumu minētajā posmā.

3. Šī nodaļa neskar cietušās personas tiesības prasīt un saņemt atlīdzinājumu par negūto peļņu sakarā ar pilnīgu vai daļēju pārmaksas pārņemšanu.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka šajā nodaļā paredzētie noteikumi ir attiecīgi piemērojami arī tad, ja konkurences tiesību aktu pārkāpums attiecas uz pārkāpējam veiktām piegādēm.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka valstu tiesas ir pilnvarotas saskaņā ar valsts procedūrām aplēst daļu no pārmaksas, kas bija pārņemta.

13. pants

Atsaukšanās uz pārņemšanu aizstāvībai

Dalībvalstis nodrošina, ka atbildētājs zaudējumu atlīdzināšanas prasībā savai aizstāvībai pret zaudējumu atlīdzināšanas prasījumu var atsaukties uz to, ka prasītājs visu konkurences tiesību aktu pārkāpuma rezultātā radušos pārmaksu vai tās daļu ir pārņēmis uz citām personām. Pienākums pierādīt, ka pārmaksa ir tikusi pārņemta, ir atbildētājam, kas pamatoti var prasīt pierādījumu izprasīšanu no prasītāja vai trešām personām.

14. pants

Netiešie pircēji

1. Dalībvalstis nodrošina, ka gadījumos, kad zaudējumu atlīdzināšanas prasībā zaudējumu atlīdzināšanas prasījuma pastāvēšana vai piešķiramās atlīdzības summa ir atkarīga no tā, vai un kādā mērā pārmaksa ir pārņemta uz prasītāju, ņemot vērā, ka komercpraksē cenas palielinājums tiek pārņemts uz lejupējiem piegādes ķēdes posmiem, šo pārņemšanas faktu un apmēru pierāda prasītājs, kurš var pamatoti izprasīt informāciju no atbildētāja vai trešās personas.

2. Situācijā, kas minēta 1. punktā, uzskata, ka netiešais pircējs ir pierādījis, ka uz minēto netiešo pircēju tika pārņemta pārmaksa, ja minētais netiešais pircējs ir pierādījis, ka:

a) atbildētājs ir izdarījis konkurences tiesību aktu pārkāpumu;

b) konkurences tiesību aktu pārkāpums atbildētāja tiešajam pircējam ir radījis pārmaksu; un

c) netiešais pircējs ir iegādājies preces vai pakalpojumus, uz kuriem attiecas konkurences tiesību aktu pārkāpums, vai ir iegādājies preces vai pakalpojumus, kas ir iegūti vai kas sastāv no šādām precēm vai pakalpojumiem

Šo punktu nepiemēro, ja atbildētājs var tiesai līdz ticamības pakāpei pierādīt, ka pārmaxsa uz netiešo pircēju netika pārnesta vai netika pārnesta pilnā apmērā.

15. pants

Dažādos piegādes ķēdes posmos esošu prasītāju zaudējumu atlīdzināšanas prasības

1. Lai izvairītos no tā, ka dažādos piegādes ķēdes posmos esošu prasītāju zaudējumu atlīdzināšanas prasības rada daudzkrāšu atbildību vai pārkāpēja atbildības neesamību, dalībvalstis nodrošina, ka, novērtējot, vai ir izpildīts pierādīšanas pienākums, kas izriet no 13. un 14. panta piemērošanas, valstu tiesas, kurās celtas zaudējumu atlīdzināšanas prasības, izmantojot līdzekļus, kas pieejami saskaņā ar Savienības vai valstu tiesību aktiem, spēj pienācīgi ņemt vērā jebko no turpmāk minētā:

- a) zaudējumu atlīdzināšanas prasības, kuras attiecas uz vienu un to pašu konkurences tiesību aktu pārkāpumu, bet kuras ir cēlušies citos piegādes ķēdes posmos esoši prasītāji;
  - b) spriedumus, kas pasludināti attiecībā uz zaudējumu atlīdzināšanas prasībām, kas minētas a) apakšpunktā;
  - c) atklātībā pieejamu attiecīgu informāciju no konkurences tiesību aktu publiski tiesiskās izpildes lietām.
2. Šis pants neskar Regulas (ES) Nr. 1215/2012 30. pantā noteiktās valstu tiesu tiesības un pienākumus.

16. pants

Pamatnostādnes valstu tiesām

Komisija izdod pamatnostādnes valstu tiesām par to, kā aplēst daļu, kura no pārmaxsas ir pārnesta uz netiešo pircēju.

V NODAĻA

KAITĒJUMA APMĒRA NOTEIKŠANA

17. pants

Kaitējuma apmēra noteikšana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka nedz kaitējuma apmēra noteikšanai nepieciešamais pierādīšanas pienākums, nedz tā standarts nepadara tiesību uz zaudējumu atlīdzināšanu īstenošanu praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtinātu. Dalībvalstis nodrošina, ka valstu tiesām ir tiesības saskaņā ar valsts procedūrām novērtēt kaitējuma apmēru, ja ir konstatēts, ka prasītājam ir nodarīts kaitējums, bet praktiski nav iespējams vai ir pārmērīgi grūti precīzi noteikt kaitējuma apmēru, balstoties uz pieejamajiem pierādījumiem.

2. Karteļa izdarītu pārkāpumu gadījumos tiek pieņemts, ka ir radies kaitējums. Pārkāpējam ir tiesības atspēkot minēto prezumpciju.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka procedūrās, kas saistītas ar zaudējumu atlīdzināšanas prasību, valsts konkurences iestāde var pēc valsts tiesas lūguma palīdzēt minētajai tiesai attiecībā uz kaitējuma apmēra noteikšanu, ja minētā valsts konkurences iestāde uzskata šādu palīdzību par atbilstīgu.

VI NODAĻA

STRĪDU IZŠĶIRŠANA VIENOŠANĀS CEĻĀ

18. pants

Strīdu izšķiršanas vienošanās ceļā apturošā iedarbība un citas sekas

1. Dalībvalstis nodrošina, ka noilguma termiņu zaudējumu atlīdzināšanas prasības celšanai aptur, kamēr notiek jebkurš process strīda izšķiršanai vienošanās ceļā. Noilguma termiņa apturēšana attiecas vienīgi uz pusēm, kuras ir vai bija iesaistītas vai pārstāvētas strīda izšķiršanā vienošanās ceļā.

2. Neskarot valsts tiesību aktu noteikumus arbitrāžas jomā, dalībvalstis nodrošina, ka valstu tiesas, kurās celta zaudējumu atlīdzināšanas prasība, var apturēt to tiesvedību uz laiku līdz diviem gadiem, ja šīs tiesvedības puses ir iesaistītas strīda izšķiršanā vienošanās ceļā par prasījumu, uz kuru attiecas minētā zaudējumu atlīdzināšanas prasība.

3. Konkurences iestāde var uzskatīt, ka atlīdzinājums, kas samaksāts pēc strīda izšķiršanas vienošanās ceļā un pirms tās lēmuma par naudas soda uzlikšanu, ir kaitējumu mazinošs faktors.

19. pants

Vienošanās ceļā panākta izlīgumu ietekme uz turpmākām zaudējumu atlīdzināšanas prasībām

1. Dalībvalstis nodrošina, ka pēc vienošanās ceļā panākta izlīguma tajā iesaistītās cietušās personas prasījums tiek samazināts par izlīgumā iesaistītā līdzpārkāpēja daļu kaitējumā, kas cietušajai personai nodarīts konkurences tiesību aktu pārkāpuma rezultātā.

2. Izlīgumā iesaistītās cietušās personas prasījuma jebkuru atlikušo daļu var vērst tikai pret izlīgumā neiesaistītajiem līdzpārkāpējiem. Izlīgumā neiesaistītajiem līdzpārkāpējiem nav atļauts par atlikušo daļu saņemt iemaksu no izlīgumā iesaistītā līdzpārkāpēja.

3. Atkāpjoties no 2. punkta, dalībvalstis nodrošina, ka, ja izlīgumā neiesaistītie līdzpārkāpēji nevar atlīdzināt zaudējumus, kas atbilst izlīgumā iesaistītās cietušās personas prasījuma atlikušajai daļai, izlīgumā iesaistītā cietusī persona var prasījuma atlikušo daļu vērst pret izlīgumā iesaistīto līdzpārkāpēju.

Atkāpe, kas minēta pirmajā daļā, var tikt nepārprotami izslēgta saskaņā ar izlīguma noteikumiem.

4. Nosakot iemaksas summu, ko līdzvainīgais pārkāpējs var atgūt no jebkura cita līdzvainīgā pārkāpēja atbilstīgi to relatīvajai atbildībai par konkurences tiesību aktu pārkāpuma radīto kaitējumu, valstu tiesas pienācīgi ņem vērā jebkādas zaudējumus, kas ir atlīdzināti, ievērojot iepriekšēju vienošanās ceļā panākta izlīgumu, kurā ir bijis iesaistīts attiecīgais līdzpārkāpējs.

VII NODAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

20. pants

Pārskatīšana

1. Komisija pārskata šo direktīvu un iesniedz par to ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei līdz 2020. gada 27. decembrim.

2. Šā panta 1. punktā minētajā ziņojumā *inter alia* ietver informāciju par visu turpmāk norādīto:

- to finansiālo ierobežojumu iespējamā ietekme, kas izriet no naudas sodu maksājumiem, kurus konkurences iestāde uzliek konkurences tiesību aktu pārkāpējam, uz cietušo personu iespēju saņemt pilnīgu atlīdzinājumu par minēto konkurences tiesību aktu pārkāpuma radīto kaitējumu;
- apmērs, kādā prasītāji, kas prasa atlīdzināt zaudējumus par konkurences tiesību aktu pārkāpumu, kurš konstatēts kādas dalībvalsts konkurences iestādes pieņemtā nolēmumā par pārkāpumu, spēj pierādīt citas dalībvalsts valsts tiesā, ka šāds konkurences tiesību aktu pārkāpums ir noticis;
- apmērs, kādā atlīdzinājums par faktisko zaudējumu pārsniedz konkurences tiesību aktu pārkāpuma izraisītās pārmaksas radīto kaitējumu visos piegādes ķēdes posmos.

3. Attiecīgā gadījumā 1. punktā minētajam ziņojumam pievieno leģislatīvu priekšlikumu.

21. pants

Transponēšana

1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības līdz 2016. gada 27. decembrim. Dalībvalstis tūlīt dara Komisijai zināmus minēto noteikumu tekstus.

Kad dalībvalstis pieņem minētos pasākumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai šādu atsauci pievieno to oficiālai publikācijai. Dalībvalstis nosaka, kā izdarāma šāda atsauce.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

22. pants

Piemērošana laikā

1. Dalībvalstis nodrošina, ka valsts pasākumi, kas pieņemti, ievērojot 21. pantu, lai izpildītu šīs direktīvas materiālos noteikumus, netiek piemēroti ar atpakaļejošu spēku.
2. Dalībvalsts nodrošina, ka jebkuri valsts pasākumi, kas pieņemti, ievērojot 21. pantu, un kas nav 1. punktā minētie, netiek piemēroti zaudējumu atlīdzināšanas prasībām, kas valsts tiesā celtas pirms 2014. gada 26. decembra.

23. pants

Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

24. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Strasbūrā, 2014. gada 26. novembrī

Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētājs
M. SCHULZ

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
S. GOZI
